

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Machvmetis Saracenorum Principis, Eivsqve Svccessorum
Vitae, Ac Doctrina, Ipséque Alcoran**

Bibliander, Theodor

[Basel], [1543]

VD16 VD16 K 2583

Cribationis Alchoran, D. Nicolai De Cvsa Cardinalis, Liber Tertius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98259)

partes agite. Et si reperiatur David excessisse in numero uxorum, aut alios posita sanctos, hoc non excusat Mahumet, qui uia legis indulsit, quasi deo sic uolente, quod prius apud omnes prophetas & legislatores fuit inauditum. & est blasphemia, deo hoc imponere quod perfecte legi aduersatur. Et consideraui, quomodo legi in Alchoran Cap. LXXVI, sic præcepisse deum Mahumet: Vt te ueracem comprobes, non dic te nisi nuncium tantum esse. Idem in Cap. LXXVII. in principio per iuramentum deus affirmat, nuncium scilicet ad Arabes idololatrias. Et Cap. LXXVII. Tuæ quidē linguæ nullam facultatem indulsimus, nisi ut deum timentibus, nuncium gaudio plenum & castigamen incredulis nunciet. Et Cap. LXXXII, Dico, mihi nihil iniunctum est nisi solum Deū adorare, nec illi participem aestimare: cui me commendo, & ad ipsum redibo. Si hæc uera sunt, cur non seruauit: cur alijs sibi non iniunctum iniunxit? Cur cap. LXXVII, se doctorem gentium nominauit, qui secundum præmissa nuncius ad Arabes idololatrias fuit? Et si de his sibi non commissis intromittere nullatenus præsumpsit, dic Mahumet, cur loqueris contra euangelium & uetus testamentum, & nouam legem & librū docere tentasti, quasi hæc tibi commissa fuerint? Quando fateris tuæ linguæ non esse facultatem concessam, nisi ut nuncies deum timentibus nuncium gaudio plenum, & castigamen incredulis: in his facile tibi et cuique creditur. Hoc enim quisque dicere & nunciare potest, cum sit uerum. & a deo uero, omne est uerum, a deo te potestatem hæc dicendi habere, tibi & omnibus dicentibus facile credi potest. In alijs uero quomodo loqui præsumis, cum tibi non sit a deo nec iniunctum nec indultum? Et si dicis, cur tibi credam, quando deo non obedis? Vtique excusabilis es: nisi uarietatem immutabili deo, ut soles, tribuas, ut sic blasphemando euadas. omnipotens tamen deus inter omnia illa spurca & uana, & sapientibus etiam Arabum abominabilia, talia etiam inferi uoluit: in quibus euangelicus splendor sic lateret occultatus, quod sapientibus diligenti studio quesitus seipsum manifestaret. Tanta etenim est lux euangelica, quod sine ipsa nihil apparere potest uerum & clarum. Sed omne dictum & scriptum illa luce carens, quæ dicit: Ego sum lux mundi, illuminans omnem hominem uenientē in hunc mundum, ut qui sequitur me non ambulet in tenebris: est obscurum, inordinatum, tenebrosum, mortiferum, & intellectuuali naturæ abominabile, licet bestialitati & animalitati quæ est de hoc sensibili mundo sapida uideatur.

DE CRIBRATIONE ALCHORAN LIBRI
SECUNDI FINIS.

CRIBRATIONIS AL

CHORAN, D. NICOLAI DE CVSA
Cardinalis, Liber Tertius.

40 QVOD ALCHORAN FIDE VNIVS DEI SALVA
omnibus blanditur, CHRISTVM tamen præferendo.

C A P. III.

Portet ut qui Alchoran legit, aduertat, quomodo salua fide quæ est, non est deus nisi deus, nulli intendit contradicere. Ideo ita uariat ea, ubi dissensiones esse sciuit, ut quisque aliquid grati reperiat, cuiuscunque hæresis aut sectæ fuerit, puta sæpe dicit, quod inter mortem & resurrectionem cuiusque, uix hora inter sit, ne de statu animarum ante iudiciū opus sit dubitare. Tamen etiam

F interferit

Alchoran ad omnium hæreses & sectas accommodatum.

Mahumet tantum nuncius.

Euangelij lux.

interferit aliquas in amoeno loco fontibus referto, medio tempore locari, ut de
 CHRISTO & uirgine Maria cap. XXXII. scribit, & iustis ob deū interemptis,
 quos uiuere in deo asserit. Sic etiam dicit, aliquas usq; in diem iudicii igne crucia-
 ri, eodem cap. XXXII, licet nullas dicit in paradiso uel inferno ante sententiam
 iudicis in die finali reperiri. Hæc ita ambigüe scribit, quod contrarias doctrinas
 hæreticorum & recte sentientiū de animabus defunctorum ante iudicium foue-
 re uideatur: sic nititur in omnibus facere opinionibus. Nam de regno cœlorum
 non dicit quicquā, sed de paradiso sæpissime loquit, ac si de paradiso terrestri
 intenderet, & quod ad locum unde eiectus fuit Adam, homo post diem iudicii fu-
 delis & meritis restituatur, ibi perpetuo mansurus. Tamen ne Christianorū pa-
 radisum, scilicet regnum cœlorum negligere uideatur, duas ponit in certo loco
 paradisos, & gradus in ea plures, & in paradiso aliquando illa reperiri affirmat,
 quæ Christiani credunt in regno cœlorū haberi, scilicet uitam æternam. Sic dicit
 cap. XXV. Res mundana cito, diuina nunquā peribit. secundum optimum mo-
 dum suorū operum quemq; deus remunerabit, uitam tribuens æternam, siue uir
 fuerit, siue mulier. Ecce æterna uita est diuina, quæ in regno dei cœli habetur, &
 per Christianos expectatur. Sic etiam dicit cap. XVIIII. Tandem omnes observa-
 tores diuinorum præceptorum, plenum gaudium atq; perpetuū sortientur. Hoc
 autem non potest esse, nisi apud deū qui habitat in cœlis. Dicit etiam cap. XXVI.
 bonos assequi paradisum, ubi de diuina substantia eis tribuetur. ita facit de cun-
 ctis. Vnde allegat deum eodem cap. XXV. sibi sic dixisse: Hunc librum non alia
 de causa tibi commisi, nisi ut hominibus suas contrarietates exponas. Iterū in eo-
 dem Cap. loquitur: Te misimus, ut ipsius Abrahæ legem sequaris, nusq; digre-
 diens, ne sis incredulus. Sabbatū quidem custodiam non iniungimus, quia inerat
 contrarietas atq; dissensio, quas deus futurus iudex discutiet. Et alibi illum alijs
 præfert, qui credit prophetis, & inter eos non discutit. ut Cap. IIII. circa finem: et
 Cap. X. sic dicens: Deo suisq; legatis inobedientibus, & inter eos discutere uolen-
 tibus, seq; parti, non toti, sicq; rectam uisā assequi putando credere consentientibus,
 uelut ipsius ueritatis incredulis, malum atq; contemptum ingeremus: credenti-
 bus autem prædictis, nec inter eos discutientibus, mercedem innumerā pijs ue-
 niæ largitor deus tribuet. Ecce quomodo in contrarietate & discordia cuiuslibet le-
 gato dei dicit credendum. ita quod nullius opinio particulariter sit sumenda, imò
 discussio ad Deum in iudicio remittenda. Hoc modo sæpissime loquitur, dubia le-
 gū et prophetarum ad illum diem ueritatis esse remittenda. Sed quia dicit successi-
 siue & pedetentim Alchoran uenisse, ut cap. XXVI. ait, Ideo est considerandum
 ante hoc cap. XI. scilicet cap. III. discussionem inter prophetas factam, & CHRIS-
 tum in dubijs. STVS ibi legitur omnibus suprapositus, quare in dubijs CHRISTO standum: qui
 dicebat se non uenisse soluere legem, sed adimplere: ac quod omnia quæ scripta
 erant in lege & prophetis, de eo fuerunt. Vnde cum CHRISTVS sit finis & con-
 clusio legis & prophetarum omnium, qui prophetarunt aut prophetabunt, quan-
 do eius de terminationi statur, omnium prophetarum discussioni statur.

QVOD MACHVMET IGNORAVIT QVID

agendum & sentiendum, & nil firmiter assertum
 reliquit. Cap. II.

“ QVOD ipse autem Mahumet non sit primus, fatetur cap. LV. dicens: Ego
 “ non sum primus nuncius, nec scio quid mihi seu uobis gerendum sit. di-
 “ uina mandata tamen explanabo: quæ licet ibi sint, hocq; testificent, plures filio-
 “ rum Israël credentes illis, uos minime creditis. Ecce qualis est Machumet pro-
 pheta, ignorans quid sibi gerendum, & alijs: nisi ea quæ prius præcepta fuerunt
 allegans

allegans pro se Iudæos in testes, scilicet ipsum diuina priora præcepta testamenti explanare. Dicit etiam, eos qui præcepta Moyſi ſequuntur, aſſequi beatitudinē.

Aliquando autem Iudæos omnes damnat: quia reſurrectionem non credunt, CHRISTVM non accipiunt. Sic Chriſtianos, CHRISTVM ſequentes, ſaluos dicit. Alibi uerò tam Iudæos quàm Chriſtianos, quia utriq; Deo filium tribuunt, incredulos ait. Licet de Iudæis hoc non ſit uerum, quod deo filium tribuant. Omnes autem incredulos ſapiffime damnatos affirmat. Sic Cap. XLIX. dicit: Fir-

matum eſt Dei uerbum ſuper incredulos, quoniam perpetuum ignem inibunt. Sed Cap. LI. dicit: Incredulos forſan deus omnes confundet, forſan multis ue-

niam dabit. Sapiffime etiam dicit, omnes animas redire ad corpora in reſurre-
ctione. In Cap. XVII. dicit ſic: Morientibus, mortis hora, cæteris hora ſopitio-

nis Deus animas extrahit: quibuſdam reddens eis ad horam ſcitam, quibuſdam nunquam: omnia pro ſuo uelle faciens, quod mirandum eſt ſapientibus. Alibi

angelos dicit animas e corporibus extrahere. Sic reſurrectionem generalem, quæ penè in omni Capite repetit, in dubio dimittit, quando ait: quibuſdā animas extractas nunquam reddere. Ob hoc nihil certi apud ipſum manet, niſi quod u-

nus eſt deus creator uniuerſi. Ideò ſolum fidem unius Dei ſapiffime aſſerit, de neceſſitate ſalutis. Et demum etiam de hoc dubitans, reſoluit omnem neceſſita-

tatem ad hæc uerba: Non eſt Deus niſi Deus, & Mahumet eſt nuncius eius. Et

addunt ſui, magnus. Deſi nemo dicit paruum, quia magnitudinis eius non eſt fi-

nis. Nec quiſquàm dicit hoc falſum, ſcilicet quod Deus ſit Deus. Etia idololatra plures deos colens, hoc uerum fateatur. Deum ſcilicet eſſe Deum, quia per ſe no-

tum. Nullus igitur incredulus nec fuit, nec erit. Sed quod addit, & Mahumet eſt nuncius eius: ſi intelligitur quod ſit nuncius ueritatis, ſcilicet illius propositio-

nis per ſe notæ, non eſt magnum. Semper enim uerum fuit de eo & quocunq; a-

lio, uerum nuncium eſſe, qui hoc nunciaret. Aliter autem hoc credere, ſcilicet q Mahumet ſit nuncius dei, non poteſt eſſe neceſſitatis. Nam fuit tempus in quo

hoc fuit ueriffimum, ſcilicet non eſt deus niſi deus: & falſum fuit, quod Mahu-

met fuit nuncius eius, quia nondum natus erat. Si igitur tunc per fidem illam,

Non eſt Deus niſi Deus, ſaluabantur hoc credentes: ita neceſſario omnes omni

tempore, hoc tantum credentes, nec tempore eius erat neceſſarium, quod om-

nes ſaluandi crederent Mahumet nuncium dei, cum ipſe fateatur ſe nuncium

ad Arabes & ſuam nationem miſſum. Neq; Arabes tenebantur ei credere quod

eſſet nuncius Dei ad eos, quando non uenit cum miraculis & uirtutibus talibus,

quæ in ipſo dei uerbum eſſe teſtificarentur. Sed cum ſine poteſtate miraculorum

compareret, & communem peccatorum uitam ageret, fuiſſetq; idololatra, ut aliq Venerem colens: non mirum ſi ei oppoſuerunt, quomodo per aliquem deorum

offenſus, ut ſe uindicaret, ſe nuncium dei finxiſſet, ut Cap. XX. Alchoran. Alibi Cap. XXX. opponebant ei, quomodo ipſe homo eis ſimilis eſſet, cum arte magi

Cap. XXX. accelliſſet. Cuius uolumen, uel ſomnium uel fictitium eſſet. Et talia multa per ipſum allegantes, quæ non potuit aliter ſoluere, niſi quod Cap. XXI. di-

Mahumet
qualis prophe-
ta.

Alcoran ſepe
ſibi contraria
dicere.

“
“
“

De deo ſolum
certa Alcorani
aſſertio.

Mahumet,
quomodo Dei
nuncius.

Mahumeti nul-
la miracula.

“
“
“

Postquam Mahumet uidit se deficere in ueritate, & mendacia quæ ex testa-
mento & euangelio allegabat, rudī ignorantī populo non posse diu occulta
ri, Christianis & Iudæis hoc uerum negantibus, cum nec in ambobus nec in altero
librorum allegatorum mentio fiat aut nominetur Machumet, ad arma se tran-
„ stulit, & populo dixit: Iussit deus gentes me gladio expugnare, donec testificen-
„ tur, quod non est Deus nisi deus, & quod ego sum nuncius eius. Quod si hoc fece-
„ rint, confestim saluabunt sanguinem & pecuniam suam. Terrore igitur percussī
multi mandato paruerunt, & salui facti sunt à sanguinis effusione, & rapina, &
Saluati, qui & nominabantur saluati seu Musselmanni. Et attende, quomodo sæpe se solum na-
Musselmanni. tium Arabum nuncium, qui prius prophetam non habuerunt, asserit. Deinde
„ generaliter dicit in cap. Prophetarū, deum dicere: Non misimus te nisi ad uniuersam
„ litatem gentium: in hoc, ut in alijs, contradictionem Deo suo tribuens. Et demū
postquam multi accesserunt, dimisso quod esset nuncius Dei, fecit præconisari.
„ Quicumque dixerit, non est deus nisi Deus, intrabit paradysum. Et ut Arabes ser-
uare dicuntur, tunc intentio Machumet erat, confessionem faciens paradysum
intrare, etiam si fornicatus, latrocinatus, & alia peccata fecisset, quia fides
saluaret. Deposuit igitur mandato Dei sui Capite LXXI. de titulo lega-
„ tionis nomen Dei. Sic enim ibi scribitur: Vt uerax comproberis, non te nisi nun-
„ cium tantum dicas. Sic Machumet, qui se dei nuncium nominauit, reprehensive
à Deo suo, se solum nuncium dicere debet. Et quia non est illi uisum quod conue-
niret intentioni præconisare, non est Deus nisi deus, & Machumet nuncius: ideo
dimisit totum de nuncio. Sic ad eos uenientes, per eleuationem unius digiti pro-
fessionem unius dei faciūt, quod dicunt sufficere. Est igitur ultima resolutio pro-
bationis omnium quæ in Alchoran leguntur, gladius. Sic enim in Cap. propheta-
rum, in Alchoran scribitur de Machumet: Dixisti somnia, & blasphemias cō-
cinnasti, uel forte poetizas. Venias saltem cum miraculo uno, quemadmodum
nuncij priores. Respondit: Destruimus, inquit deus, ciuitates ante eos quæ nō
„ crediderunt. Nec etiam uos miraculis crederetis, nisi per gladium. More suo
Deum iussisse dicens, uiolentiam hominibus inferri. Faciens Deum, quem sæ-
pissime scribit coactionem & uiolentiam talem sibi inhibuisse, mutabilem, ua-
rium, & mendacem. De quo post hoc subiungetur.

QVOD DEVS ALCHORAN, VIDEATVR DEVS
absolutus: & Deus alius, de quo loquitur, rebus sit immersus.

Cap. IIII.

Nunc inquiramus quis sit deus Alchoran. Nam ait sic Deus Mahumet cap.
„ XXXIII. Nos item hominem de terra & luto (diabolo prius ex igne pesti-
fero creato) plasmauimus: cū me plasmaturū hominem de luto, & eidem animæ
„ meæ portionem insufflaturū, angelis intimaui. Et Cap. XXVI. Perquirentibus
„ cuius sit anima, dic, dei, qui tibi nō nisi paucā inde sapientiā tribuit. Et XXX. cap.
„ ubi de Ioanne Zachariæ loquitur, dicit deus, quod animā suā uentri matris in-
„ sufflauit, & illā filiūq; suū manifestū miraculū fecit. Cap. XXXI. ait: Deus homi-
„ nem de luto plasmauit, posterosq; suos ex humore fragili, eidemq; de suo spiritu,
„ insufflans. Et Cap. XLVII. Deus dixit angelis, se facturum hominem de luto.
„ Illi itaq; q̄ optime cōposito, de nostro spiritu insufflauimus, eidemq; iussu nostro
„ præter Beelzebub recedentem & incredulū omnes angeli se humiliabant. Qui
„ quæsitus cur in deum insurgeret, nolens se humiliare, respondit: Ego quidē ig-
neus,

neus, illo luto melior sum. Et Cap. xxvi. dicit Deus: *Credientibus, hocque pro-*
merentibus, cū eorū facta mihi grata, paradisum tribuā, his & illis de diuina sub-
stantia, quæ minime parua est, largiturus. Ex his patet, quomodo deus qui in Al-
 coran loquitur, nominat aliū deū. Dicit em̄: Dic quod sit dei, non nostri, uel mei.
 Si igitur deus qui loquitur in Alcoran, est deus deorū, & deus de quo loquitur
 est alius deus, cuius dicit esse animā, & qui animā suā distribuit hominibus, & di-
 uidit suā diuinā substantiā sibi gratis, & suū spiritū insufflat in uentres pregnan-
 tium, utiq; deus Alchoran est absolutus & imparticipabilis. Et Deus de quo ille
 deus loquitur, est immersus rebus & diuisibilis: igitur & corporalis. Et ita cum
 10 omnis anima mortē gustabit, ut dicitur in Alchoran Cap. xxxviii. Et anima
 sit ipsius quæ est, & omnium, ipse mortalis est. Sic angeli & demones corporeæ
 & igneæ naturæ erunt. Et si deus habet animam, & homines, igitur & angeli: ut
 fateatur Cap. xlv. Et ita anima angelorum est anima dei, ipsis communicata: &
 deus ille, erit naturæ creaturarum: & omnes creaturæ rationales, erunt naturæ
 illius dei, cū in ipsis natura illa dei sit contracta: & ita erit forma cuiusq; & pars
 compositi, dans esse cuilibet. & nō est ille deus creator qui ex nihilo creat, sed ex
 seipso omnia format: ita est hyle, seu materia. Sicut enim ex sua anima animas,
 & suo spiritu spiritus: ita ex suo corpore corpora, & suo esse omnia quæ sunt, &
 ex suis alis alas angelorum, unī duas, alteri quatuor, ut quodam loco Alcoran de
 20 illis alis dicit. Verum si dicis animam esse dei summi & creatoris unīci, & quod
 deus ille in Alcoran loquens, dicens quod anima sit dei, loquatur de se deo, scili-
 cet unico omniū creatore, tunc anima eius erit etiam deus, cum nihil sit Dei nisi
 deus. Igitur omnis creatura formæ intellectiue, erit deus & creatura: deus secun-
 dum spiritū seu formam, & creatura secundum corpus in unitate hypostatica.
 Et cum CHRISTVS habeat animam dei non secundum portionem aliquam, nec
 appropriatē, sed propriē: utiq; ipse erit propriē deus & creatura: hoc est, plenus
 & perfectus deus, sicut plenus & perfectus homo. Non sic aliæ creaturæ rationa-
 les, quoniam in illis anima Dei est partialiter, imperfecte, & impropriē. Ideo nō
 dicitur propriē deus & creatura, sed impropriē sic dici possent, solus uero CHRI-
 30 STVS propriē. Hoc quidem necesse est fateri, qui Alchorā acceptat. Vnde patet,
 quod CHRISTVS est perfectio absoluta intellectualium creaturarū, de cuius ple-
 nitudine omnes participant. In CHRISTO igitur capite, omnis creaturæ est per-
 fectio, quæ nec potest esse maior nec minor. Quia est omne id quod esse potest.
 In alijs autem creaturis, est perfectio, quæ potest esse maior & minor. Est enim
 CHRISTVS, ut ualor auri in auro puro: & aliæ creaturæ intellectuales, ut ualor
 auri in alijs metallis, quorum unum plus habet de ualore auri, & aliud minus.

Q V O D D E V S A L C H O R A N V I D E A T V R M I

nor omnibus rebus, & seruus Mahumet, atq; eius conceptus.

Cap. V.

40 S Ed quomodo hoc stabit, quando Deus Alcoran iurat per dominum orientis
 & occidentis? Per hoc enim apparet, quod Deus qui loquitur in Alchoran,
 recognoscat aliū deum superiorem se, & dominū orientis & occidentis se ma-
 iorem. Non erit igitur deus supremus & absolutus. Imō iurat per calamum, fi-
 cum, culicem, & multa similia quæ sunt creaturæ. Deus enim testamenti & euan-
 gelij non reperitur sic iurasse, sed solum, per semetipsum, cum maiorem non ha-
 beat: nec mutauit modum iurandi, cū sit deus constans absq; mutatione. Iste autē
 deus Alchoran, cum per uiles iuret creaturas, & nūc per illas, postea per alias, in-
 constans & uarians, erit minor omni creatura. Fit enim confirmatio dicti per ue-
 50 riorē

“

“

“

Deus Alcoran

alius à Deo re-

bus immerso.

Alcoran deus

instar materiæ

In Christo om-

nis creaturæ

perfectio.

Deum Alcora-

ni iurare etiam

per uiles creatu-

ras.

Alcorani deus
seruus Machu-
meti.

raciorem et maiorem, per quem iuratur, & qui in testem adducitur, ut dicto fides
detur. Item adhuc si aduertitur ad Cap. XLII. Deus Alchoran seruus est Machu-
met. Ipse enim & angeli pro Machumet orant. Loquitur deus, quæcumq; ipse
Mahumet loqui uerecundatur. Mediator est inter multi res Mahumet et ipsum,
fruiendo ardori immundissimæ concupiscentiæ eius, dispensando ob hoc con-
tra iuramentum licitum, & leges atq; promissa, ut suæ uoluntati complaceret: as-
sumens in se uerecundiam & culpam atq; peccata, ut Mahumet ipse nec famam
nec reputationem perdat. Ecce quomodo Mahumet fecit deum seruum suum:
& hoc undiq; constat. Nam cum Cap. XLVIII. de se Machumet dicat: Dei

» mandatum est, quod ipsum in uocem corde puro, legem missam imitando creden-
» tium primus existam. Aliter graue malum subibo. Deum itaque, legemque

» suam constanter imitor. Et LV. Cap. de se dicit: Ego uero credentium & deu-
» uotorum primus. Quomodo ista compatiuntur se cum eo quod tu dicis, te non

Machumet de
seipso loqui dis-
fidentia.

seruare nec legem nec licitum iuramentum, quia Deus inhiuit tibi ne seruares,
quando immundum cor tuum uoluptatē carnis legi & sacramento prætulit, tu
introducis deum tibi sic mandasse: quomodo es tu credentium & deuotorū pri-
mus, qui alibi Moysen primum affirmas: fuisse ab initio peccator, & peccare nō
cessasti, & mortuus es in domo unius mulieris tuæ, post innumeras sanguinis ef-
fusiones, prædas, stupra, & pauperum oppressiones. Si deus tibi iniunxit, ut uirū
iustum Abraham sequaris, si es ultimus prophetarū ut asseris, quomodo es pri-
mus credentium & deuotorum? Non est igitur deus Alchoran ille deus magnus,
cui omnis rationalis creatura credere debet, quia omnium creator, sed est Deus

Alcorani ora-
cula nihil aliud
quam cōceptus
Mahumeti.

tuus, qui per te loquitur ea quæ tu concipis. Omne igitur quod in Alchoran re-
peritur deum dixisse, si est uerum aut falsum, non nisi conceptui Mahumet ascri-
bi debet. Et quia multa scripsit aut scribi fecit, quæ à Sergio & Baheira atq; suis
socijs Iudæis audiuit, & non intellexit, sicut forte nec illi qui ei retulerūt, ideo ipse
non omnia intellexit, & soli deo ascribit intelligentiam Alchoran. Qui ut Cap.
LXXXII. legitur illi iniunxit, ut iugiter & deuote etiam de nocte Alchoran le-
geret: quod tamen contradicit illi dicto, quod legendi scribendiq; sit inscius, 20
libi in Alchoran posito.

Q UOD MAHV MET TEMERE CON-
tra Dei præcepta CHRISTVM in Christianis
persequitur. Cap. VI.

» **A**dhuc dicito: Postquā deus toties tibi dixit, uim nequaquam propter le-
» ges inferas, in Cap. IIII. & Cap. XV. Ab incredulis quidem, nil mali seu
» contumeliarum illis inferens, licet illi per iram & inscitiam de Deo male loquan-
» tur (cuique namque gentium sua sibi placita, formosaq; uideri fecimus) recedet
» ad Deum autem cum redierint, opera sua Deo pandente cognoscent. Et Capite
» decimonono dicitur: quod non sunt gentes cogendæ ad fidem. Quia nisi Deo 40
» uolente nemo credere poterit, qui malos & indiscretos in sua sorditie dimittit.
» Ibi de hoc plura. Et Capite quinquagesimonono: Nullam illis castigando uim
» inferas, sed tantum illis Alchoran explana. Et in alijs pluribus locis. Quomo-
» do, inquam, contra Deum tuum qui tibi hæc suasit, præsumis dicere, Deum præ-
» cepisse ut incredulos capias, interficias, & spolies, cogas credere, aut tributum
» selueres Deo magnam facis iniuriam & contumeliam, apud quem coacta ser-
» uitia, uitia sunt. Idcirco uult seruitores ex sua libera electione, sibi fideles & credu-
» los. Tu dicis Capite decimonono, Deum tibi dixisse: Contradicentibus dicito,
ut sibi

Ad fidem nemo
cogendus, etiam
iuxta præceptū
Alcorani.

ut sibi sua sint negocia, tibi tua. Non dicit, quod uolentiam eis inferas. Alibi
ais, tales contradictiones Iudaorum, Christianorum, & aliorum in die ultima
diffiniri. alibi introducis Deum, te laudantem de pietate & mansuetudine. Quo-
modo te alium facto manifestas, & Dei testimonium falsificas? quid est hoc quod
deum tuum toties sibi ipsi facis aduersari, quoties tu sententiam mutasti? In cap.
xxv. ais: Post fidem habitam, incredulus ui coactioneque factus, fidem legemque
corde suo retinens, non damnabitur, sed hac sponte faciens. Scis enim Christia-
nos fidem unius Dei habere sine particeps seu alio Deo, & ideo secundum te cre-
duli sunt. Ideo & si coacti tibi uideantur consentire, corde tamen Christiani ma-
nent, & tecum non damnabuntur. Cur CHRISTO in Christianis intantum ad-
uersaris, quod eos persequeris, quos non negas in sua lege saluari? Fuerunt Chri-
stiani ante te, & CHRISTVS possedit in suis fidelibus huius mundi magnam
partem, constantissima obedientia usque ad mortem infinitorum Dei martyrum.
Cur persequuntur tui sequaces CHRISTVM, ut auferant acquisitum populum?
Confortamur autem per euangelium, cui post tot approbationes iniuriaris. Vbi
ait CHRISTVS: Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam, quoniam
ipsum est regnum coelorum. Beati estis, cum maledixerint uobis homines, &
persecuti uos fuerint, & dixerint omne malum aduersum uos, mentientes pro-
pter me. Gaudete & exultate, quoniam merces uestra copiosa est in coelis. Sic e-
nim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante uos. Ecce hac est consolatio no-
stra, in omni tribulatione & angustia nostra. Quoniam de morte transferimur
ad uitam aeternam.

QVOD MAHV MET CREDIT, DEI

praesentiam necessitare ad omnia quae aguntur.

Cap. VII.

A Dhuc dic Machumet, Cur Christianos persequeris? Si ais, propter pecca-
tum: Responde, si tu credis coactione quem uolentari posse ut fiat bonus,
cur tunc nono Capite dicis, Deum criminalia peccata nequaquam condonare,
sed minora? Et Capite duodecimo habetur: Homines prauos ad uiam rectam
Deus minime dirigit. Et cur ais decimonono Capite, Deum dixisse: Dei uerax
est uerbum, quod incredulos nunquam conuertendos affirmat. Et Cap. quadra-
gesimonono: A Deo deductus in errorem nunquam dirigitur. Et Cap. Lxvi.
Nullum animabus uestris nocumentum in terra perpetrabitis, nisi quod ante uestri
creationem in libro praenotatum fuit a Deo cuncta complectente. Nonne ista cla-
re ostendunt, non posse malos per te in uiam rectam dirigi, cum nec deus illos di-
rigat? Dicis tamen saepe contrarium istis, ut in omnibus facis. Qui enim sunt tui
sequaces, intelligunt te uelle, quod omnia quae homo facit, ideo facit, quia sic
Deus faciendum praenotauit, non solum quod Deus omnia futura praenouerit,
sed quod praenotatio necessitet. Quod est penitus erroneum, & tollere omnes le-
ges & iudicia, praemia & poenas. Sed quia deus in aeternitate omnia uidet simul,
quae sunt in tempore successiua, tunc simul uidet natiuitatem & mortem, & o-
mnem hominis intermedium cursum. Et hac uisio non necessitat. Sicut
cum te uideo cadere, non cadis, ideo quia te uideo cadentem, sed quia tu ca-
dis, te uideo cadentem. Videt igitur Deus omnia, & quaecumque agit homo,
in aeternitate sciens cuncta, iudicium iustum faciens secundum opera bona
& mala, quae homo in tempore facit, & apud ipsum aeternaliter praesentia
sunt.

Martyrium co-
stantia, & co-
rundem per-
Christum con-
firmatio.

Incredulos
non conuerti a
Deo iuxta Al-
coran.

Alcorani diffi-
cultas & con-
tradictiones.

sunt. Adhuc dicto: Quid uis ut faciat credulus, quem ad Alchoran remitte-
tis, cum nemo (ut dicis) ipsum intelligat nisi solus deus, & sapientes diuinam sci-
entiam habentes? Et huius contrarium etiam asseris, scilicet Alchorā, clarum &
facilem. Quis ista capiet? Et ita omnia inuoluīs per contradictiones & uarieta-
tes, quod argumentum illud quod pro Alchoran facis Cap. 1X. concludit. Ais e-
nim: Nisi dei esset, contrarietates multas contineret. Ideo cum sibi ipsi toties con-
tradicat, utique ex Deo esse non potest.

Q V O D F I N I S O P E R I S M A H V M E T

fuit sui exaltatio. Cap. VIII.

Machumeti
scopus in Alco-
ran.

Sed uisus es mihi ô Mahumet, pretextu religionis, dominandi potētatū qua-
siisse: omnia enim in gladium resoluis, & gladio saltem ad tributum perueni-
re. Persuasisti quemlibet in sua lege saluari posse, ac quod deus fidelium constan-
tiam diligit, uariantes uerō nequaquam. Deinde accipis gladium, quasi illos uel-
lis ad ueritatem compellere, quos animasti constantes manere. Sed das optionē
ipsis, ut uel uariant, uel tributum soluant. Quis non intelligit finem tuæ religio-
nis, zelum & ritum tuæ legis tantum ad hoc tendere, ut domineris? Tributo e-
nim, quis deo & tibi satisfacit. Non erat alia intentio tua, quā quod Deo & reli-
gione medijs magnus esses. Nunquā credidisti ea uera, quæ fingis Dei præcep-
ta: quia non seruasti ea. Nonne deum facis asserere in Alcoran, Christianos tuos
meliores amicos quā Iudæos? Et alibi persecutionem, quam quidam in Chri-
stianos exercuerunt, detestaris: dicens, quomodo Deus confortauit eos. Capite
XXXIX. In principio à gentibus in terra propinqua pessimaque Christiani super-
rati, post nouem annos earum uictores per deum, cuius sunt prima postremaque
mandata, facti sunt. Ex illis non uidetur, te aliquibus inimicitijs seu legis tuæ ra-
tione Christianos illos persequi, sed solo dominandi appetitu uim ipsis intulisti,
& tuis successoribus tale exemplum reliquisti, utique pessimum ualde. Eundem
enim dominandi animum habentes, ubique Christianos persequuntur. Sed Chri-
stiani dei dono, demum suos uictores superabunt.

Q V O D M A H V M E T N V N C S C R I B A T C H R I

stum Deum & hominem, nunc hominem tantum, sic nunc singularem Deum,
nunc pluralem. Cap. IX.

Miraculorum
diuinitas.

DE CHRISTO etiam sæpe Alchoran talia dicit, quæ ipsum diuinæ naturæ
confortem concludunt. Nam fundamentum ponit, miracula diuina esse:
CHRISTVM autem miracula super omnes fecisse approbat. Et non solum illa
quæ in euangelio continentur affirmat, sed etiam quæ in alijs libris (qui quoniā
occulti sunt ob auctoris innoticiam, Apocryphi nominantur) allegat, ut est de
creatione auium uiuarum ex luto, & pleraque alia, quæ CHRISTVM diuinæ na-
turæ fuisse concludunt. Habere enim generalem omnium miraculorum potesta-
tem diuinum est. Sic enim IESVS se Messiam probauit, quando Ioannes Zacha-
rie ex uinculis duos ad ipsum misit, interrogando: Tu es qui uenturus es, scilicet
la. Messias? an alium expectamus? respondit IESVS: Euntes renunciate Ioanni,
quæ audistis & uidistis. Cæci uident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi
audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur, & beatus qui non fuerit
scandalizatus in me. Ecce quomodo IESVS respondit, per opera, se ipsum esse
illum Messiam expectatum, quem Ioannes his auditis non hæsitaret Dei fi-
lium esse, cui spiritus sanctus in Iordane testimonium perhibuit. Sic etiam
Alchoran ipsum ad consortium diuinæ naturæ nititur eleuare, quando di-
cit, omnibus prophetis quantumcunque Deo familiaribus & proximis,
CHRISTVM

CHRISTVM supraponi. Vtq; qui etiam altissimis prophetis supraponitur, inter illum & diuinam naturam nihil mediat, cum nullus eo proximior Deo dari possit. Dicit etiam Alchoran, deum bonos homines inhabitare, & CHRISTVM maxime bonum, seu optimum omnium asserit. Ipsum igitur deus maxime inhabitat, ita quod perfectissime cum omni plenitudine, adeo quod natura humana est diuinæ naturæ ipsum inhabitantis summo gradu unionis unita, quam hypostaticam siue personalem uocamus; uti in homine corpus unitur animæ, seu animalis natura unitur intellectuali naturæ. Quapropter inter naturam humanam & diuinam, ipse CHRISTVS est mediator, & talis, quod sicut inter ipsum & homines nihil mediare potest propter identitatem naturæ humanæ ipsius & omnium hominum, ita etiam inter ipsum & deum nihil mediare potest, propter identitatem naturæ diuinæ dei & ipsius. Et quamuis Alchoran talia de CHRISTO dicat, per quæ sapientes ista facile elicere possunt; tamen alibi uariat, & illa de CHRISTO dicit, quæ uidentur in CHRISTO consortium diuinæ naturæ negare. Quando ait, Mariam uirginem eius ueram matrem, & ipsum cum matre usum fuisse humanis cibis & comestilibus; cum tamen alibi ponat, quod deus nihil comedat, & dicat etiam, quod deus sit CHRISTI dominus & superior, qui eum & matrem posset si uellet annihilare, sicut alias creaturas; & quod non sit nec Deus, nec filius dei, nec concurrens aut particeps. Et talia dicit, quæ prioribus dissona uidentur; quæ tamen si sibi ipsis non contradicunt, necesse est ut intelligantur modo quo præmisimus, scilicet CHRISTVM non esse alium deum, licet eiusdem diuinæ naturæ cum omnium creatore. Sic & de unitate Dei sapissime repetit, unum solum deum creatorem esse; & tamen pluries in opere creationis, & alijs in Alchoran loquitur diuinitas pluraliter, scilicet, Nos creauimus hominem. Quæ tamen singularitas & pluralitas si sibi etiam non contradicunt, intelligere oportet ut prædiximus, scilicet quod trinitas seu pluralitas quæ exprimitur per Nos creauimus, non sit in numero seu in plurali numero affirmanda, sed in singulari quæ est unitas. Pluralitas enim, etiam apud Grammaticos non est pluralis numeri, quia singularis unitas. Ita etiam apud theologum, pluralitas est in unitate simplicissimæ diuinæ naturæ. Et ideo non est nisi ipsa singularis & una deitas, quæ Deus; quemadmodum breuiter in præcedentibus tetigimus. Et hoc uidetur dici in Alchoran, XXXII, Cap. in fine. Inhibet enim ibi inuocationem alterius dei, dicens: Quia apud Deum solum, totus est illius numerus.

QVOD MACHV MET CONTINVE

uariat, ut in exemplis. Cap. X.

Dicit in Cap. septem dormientium, quo modo quisq; in secretis & occultis dicere potest quid sibi uidebitur, quasi in hoc non sit reprehensibilis. Ideo in recitatione opinionum diuersarum, etiam contrariarum, modo unam, postea aliam amplecti uidetur. Omnia autem reputat occulta, in quibus propheta & eorum libri eis (ut asseritur) dati non concordant; præceptis à deo datis cuilibet separatim exceptis. Nam illa obseruari debere per eos quibus facta sunt, fatetur. In eo autem in quo concordant omnes propheta secundum ipsum, à propheta Abraham incipiendo usq; ad ipsum, est fides unius dei creatoris, iudicis in die resurrectionis, quam resoluit in uerba ista: Non est deus nisi deus. Sine qua fide, ut asserit, nemo saluatur. Quod si quis simpliciter sic crediderit, & legem sibi datam per prophetam seruauerit, paradysum possidebit, si non crediderit, nisi deus ueniat largitor indulserit, condemnabitur æternaliter; si uero crediderit, & præcepta legis non seruauerit, impoenitensque fuerit, condemnabitur. poenitens uero

Alchorani de
Christo testimo
nia.

Christus eiusdē
naturæ cum
Deo, non Deus
al

Occultorum
esse libera iudi
cia.

Machumetica
fidei summa.

vero ante mortis articulum, à datore ueniam misericordiam consequetur. Hæc
Transseunt de esse uidetur intentio, ut supra dictum est. Videtur tamen uarie loqui de transeun-
lege una in alia tibus de una lege in aliam. Dicitur enim sic in primo cap. Sciendum autem gene-
 raliter, quoniam omnis recte uiuens, Iudæus seu Christianus, seu lege sua relicta
 in aliam tendens, omnis scilicet Deum adorans, bonique gestor, indubitanter diu-
 num amorem consequetur, & infra: Omnis uero peccator, culpæ culpam accu-
 mulans, igne perenniter comburetur. Dicit omnis, generaliter, etiam sua lege re-
 licta in aliam tendens. Cap. uero III. dicit: A tua lege desides, absque intermissione
 tuæ genti bellum inferent, usquequò eam ad suam legem si possibile sit conuertat,
 tuam autem propter aliam mutans, & in ea manens, hic & in alio seculo reus igitur.
 ne indeficiente peribit. Ecce contra hoc quod primo generaliter dixit, nunc ex-
 cipit homines suæ legis, scilicet quod illi in alia lege non saluentur. Et contra il-
 lud IIII. cap. sic dicit: Vim nequaquam propter legem inferas, cum recta prauaque
 uia patefactæ sint. Non credens in idola, sed in creatorem; mandatis dei sapientis
 & audientis, & omnibus eum adorantibus propitijs, e tenebris ad lucem perducitur.
 Incredulus autem contrario, distrahitur igne perpetuo cruciandus. Hoc dictum
 cum primo concordat, sine exceptione generaliter loquens. Sic V. cap. dicit:
 Credentes quidem in deum, peccatorumque suorum ueniam postulantes, et ab ignis
 feruore liberationem, abstinentes & ueraces, orationibus insistentes, & elemo-
 synarum, deo teste & angelis atque scientibus, qui unum solum deum incomprehensibilem
 & sapientem creatorem esse fatentur, coram quo nulla lex probabitur, nisi
 tantum hominum sese totos suaque negotia deo uouentium, paradisi gaudio perfruentur.
 Ecce quomodo generaliter loquitur, sicut in primo cap. Similiter dicit
 XI. cap. Omnes qui in deum crediderint, & iudicii diem expectantes benefecerint,
 nihil timeant. Cap. XXVII. aliter dicit: Scilicet tu librum, uidelicet Alchoran,
 ex insperato tibi missum habens, ab illius mandatis nequaquam ulterius digrediaris;
 ne sis incredulus, aut incredulorum adiutor. Et cap. XL. Quis deterior,
 quam post nostrorum preceptorum perceptionem delinquens, uel recedens? Iam
 per Moysen librum filijs Israël tradidimus, quem sequentes penitus indubitanter
 deo coniungentur. Ecce introducit deum illa dixisse: quasi quisque legem dei
 quam recepit tenere debeat; alioqui malus reputabitur. Et quia Christiani plus
 alij legem secundum ipsum uariant, eos legem uariantes, sæpe ignominiose appel-
 lat. Secundum igitur hoc dictum, non solum de lege eius existens, sed nec Iudæus
 nec Christianus, sine transgressione & peccato legem semel acceptam mutare po-
 test. At enim alibi, deum fideles & constantes in sua lege plus alijs diligere. Item
 hoc mundo, diuinam misericordiam assequitur. Et apertius cap. LI. sic dicit: Pre-
 cepta quoque legum & mores, sicut Noë & tibi ac Abraham & Moysi ac Christi
 patefecimus, nunc docemus. illis ergo adhærete, sicut lex præcipit, nec illis
 controuersantes, nec ab illis discedentes. Ecce aperte fatetur, non uelle præceptis
 legum & morum præteritis prophetis patefactis contradicere, sed illa docere; &
 ideo illis præcipit adhærere, & nequaquam ab illis (ut lex præcipit) discedere.
 Alibi ait, Christianos & Iudæos incredulos, & omnes tales damnatos. Quis po-
 test ex his solidi aliquid elicere?

CONTRA ID QVOD LEX ALCHORAN
 sit lex Abraham. Cap. XI.

Sed dicito Mahumet, credulitas est necessitatis: tibi autem ais à Deo re-
 uelatum, ut legem Abraham sequaris, non declinando ad dexteram uel ad si-

ad sinistram, ne reperiatis incredulus. Quomodo præsumis dicere, legem quam Alchoran continet, Dei esse, cum nulli ostendas Abraham talem legem dedisse? Nonne si tibi deus reuelauit legem Abraham sequendam? si lex Moyfi data, & lex CHRISTO data, sunt in diuinis libris testamenti et euangelij, ut asseris necessario a lege Abraham nec ad dexteram nec ad sinistram declinant. Quomodo igitur præsumis dicere, tuam legem eminare præ alijs? Non sunt duæ leges testamenti & euangelij, sed una diuina lex, quam CHRISTVS non soluit, sed compleuit, ostendendo spiritum intelligentiæ legis, qui sub litera continetur, & non cognoscebatur, necq; uetus, necq; nouum testamentum deuiat à lege Abraham, sed explicat ea quæ Abraham præcepta erant; scilicet quod coram domino ambularet, ut esset perfectus. Hoc præceptum Moyses explicat, quomodo coram Domino esset ambulandum, Christus uero explicat quomodo ambulans coram Domino iuxta explicationem legis Mosaicæ, peruenire possit ad perfectionem Abraham præceptam. Nihil igitur de lege Abraham restat explicandum, Quomodo igitur lex tua quæ Arabum dicitur, dici potest lex Abraham, quando ab euangelio declinat? Vtiq; nō debes præsumere, deum tibi maiorem peritiā dedisse quam CHRISTO, quem & tibi & cunctis prophetis præfers. Oportet igitur ut fatearis, non esse nisi unam legem & Abraham & Moyfi & CHRISTI: quæ seruantibus summam remunerationem æternæ uitæ promittit. Neque possunt esse plura perfectissima, cum quodlibet posset esse perfectius. Sola igitur una est perfectissima uia seu lex, ad unum perfectissimum finem perducēs: quæ alia esse non potest, quā illa per quam CHRISTVS qui omnium perfectissimus, iuit & docuit eundum. Quid facit te adeo uariantem & uacillantem in omnibus, nisi ignorantia CHRISTI? Dicis IESVM Mariæ uirginis filium esse CHRISTVM, & in hoc non erras; sed quid CHRISTVS sit, penitus ignoras. Si uero scires firmissima fide, CHRISTVM uerum filium Dei patris & Mariæ matris: tu uideres uitam æternam, quæ est summa & desideratissima felicitas, non esse per hominem attingibilem, nisi in ipso. Et deus in te maneret, & tu in deo: & non fluctuares in opinionibus eorum qui CHRISTVM ignorant. Utinam tu literas sciueris, & studuisses saltem illius discipuli CHRISTI dilectissimi Ioannis euangelistæ parua Canonica epistola: uacasses utiq; à labore Alchoran, & acquieuissem illi luci ueritatis. Cur uoluit deus, ut illi in albis uestiti CHRISTVM sequerentur, toties in Alchoran summis laudibus extollerentur (de quorū numero fuit ille euangelista Ioannes CHRISTO dilectissimus, & permanēs uirgo) nisi ut uos illius libri Alchoran cultores, & illorum uitam & doctrinam perquirentes imitaremini. Querite igitur lucem in allegata epistola, ut ad CHRISTVM, qui lux uera est omnem hominem illuminantem pertingatis; & inuenietis thesaurum sapientiæ & intelligentiæ omnium scripturarum.

QVOD ALCHORAN MALE DICAT,

Abraham fuisse idololatram, & uera historia ponitur.

Cap. XII.

Quod autem euangelium perfectissime nobis legem Abraham tradiderit, nunc ostendere conabimur. Et primo, Euangelium & euangelij obseruatores non detrahunt laudi Abraham, quemadmodum Alchoran, & eius sequaces, qui aiunt Abraham primo idololatram, & post conuersionem suam Tharæ suum genitorem de idololatria reprehendisse. De quo multa Alchoran narrat. Hoc autem Abraham in ignominiam cedit, ut in doctrina Machumet legitur: quomodo ipse ob idololatriam illam, indignum se fatetur intercessorem apud Deum. Hoc Machumet non habuit ex textu ueteris testamenti, sed ex quadam

Testamenti & euangelij lex una.

Machumet literarum imperitus.

D. Ioannis epi sola canonica.

Abraham non fuisse idololatram.

*Iosephus histo-
riographus.*

Hebraei.

*Vera de Abra-
hamo historia,
ex sacris lite-
ris, non iudeo-
rum fabulis.*

*Abram, Abra-
ham.*

Sarra, Sarra.

Ismael.

Isaac.

quadam glosa, quam quidam Iudæus pro euasione obiectionis quæ fit de annis Tharæ & Abrahæ cogitauit, quam Christiani non acceptant, neq; Iudæus Iosephus, historiographus maximus. Vnde nequaquam est credendū, Abraham de ciuitate Vr Chaldæorum educitū, idololatræ fuisse, aut eius patrem, aut auum Nachor, uel Heber (à quo ipse & Iudæi hebræi dicuntur) aut Noë, siue aliquem alium prædecessorem eius. Ad mandatū dei Abraham subito egressus est, de terra & cognatione sua in terrā Chanaan, & deus ob hanc obedientiā dixit: Faciā te in gentem magnā, & benedicā tibi, & magnificabo nomen tuum, erisq; benedictus. Benedicā benedicientibus tibi, & maledicā maledicentibus tibi, atq; in te benedicentur uniuersæ cognationes terræ. Et iterū: Omnem terrā quam con-
spicis, dabo tibi & semini tuo usq; in sempiternum, faciāq; semen tuum ut puluerem, si potest quis hominū numerare puluerē terræ, semen etiam tuū numerare poterit. Et iterū: Noli timere, ego protector tuus sum, & merces tua magna nimis. Et iterum: Non erit uernaculus tuus hæres tuus, sed qui egredietur de utero tuo, ipsum habebis heredem. Suspice cœlum, & numera stellas si potes, sic erit semen tuum. Credidit Abraham deo, & reputatū est illi ad iusticiam. Et iterum: Ego deus omnipotens: ambula coram me, & esto perfectus, ponamq; fœdus meum inter me & te, & multiplicabo te uehementer nimis. Cecidit Abraham pronus in terram, dixitq; ei deus: Ego sum, & pactum meum tecum, erisq; pater multarum gentium, nec ultra uocaberis Abram, sed Abraham: quia patrem multarum gentium constitui te. Faciāq; te crescere uehementissime, & ponam in gentibus, regesq; ex te egredientur. Et statuam pactum meum inter me & te, & inter semen tuum post te in generationibus tuis fœdere sempiterno: ut sim Deus tuus, & seminis tui post te, Sarraī uxorem tuam non uocabis Sarraī, sed Sarra, & benedicā ei, & ex illa dabo tibi filium, cui benedicturus sum, eritq; in nationes, & reges populorum orientur ex eo. Cecidit Abraham in facie suā, & risit in corde suo, dicens: Putasne centenariū nascetur filius, & Sarra nonagenaria pariet? dixitq; ad dominum: Utinam Ismael uiuat coram te, quem ex Agar ancilla habui, Sarra hoc desiderante & deprecante. Et ait dominus ad Abraham: Sarra uxor tua pariet tibi filium, & uocabis nomen suum Isaac, et constitutam pactum meum illi in fœdus sempiternum, & semini eius post eum. Super Ismael quoq; exaudiui te. Ecce benedicā ei, & augebo & multiplicabo eum ualde. **XII.** duces generabit, faciāq; illum in gentem magnam. pactum uerò meum statuam ad Isaac. Postea ut deus mandauit, circumcidit se Abraham & Ismaelem **XIII.** annorum, & omnes uiros domus suæ. Deinde apparuit ei dominus in ualle Mambra, sedenti ad ostium tabernaculi sui in ipso seruitore diei. Cui cum aperuisset oculos, apparuerunt ei tres uiri stantes propè eum, quos cum uidisset, cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi, & adorauit in terra, & dixit: Domine, si inueni gratiam in oculis tuis, non transeas seruum tuum, sed afferam pauxillum aquæ, & lauentur pedes uestri, & requiescite sub arbore: ponamq; buccillam panis, & confortetur cor uestrum, postea transibitis. Qui dixerunt, fac ut locutus es. Sarra concepit, & peperit filium in senectute sua, tempore quo prædixerat ei deus: uocauitq; Abraham nomen filij sui, quem genuerat ei Sarra, Isaac: & circumcidit eum die octauo, sicut præceperat ei Deus, cum centum esset annorum. Cūque uidisset Sarra filium Agar Aegyptiæ, ludentem cum filio suo Isaac, dixit ad Abraham: Eijce ancillam hanc, & filium eius, non enim erit hæres filius ancillæ cum filio meo Isaac. Et dixit Deus ad Abraham: Omnia quæ dixerit tibi Sarra, audi uocem eius: quoniam in Isaac uocabitur tibi semen, sed & filium ancillæ faciā in gentem magnam,

magnam, quia semen tuum est. Deinde tentauit Deus Abraham, dicens: Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis, Isaac: & uade in terram uisionis, & offeres eum ibi in holocaustum, super unum montium quem monstrauero tibi. Tolle Abraham ligna holocausti, & imposuit super Isaac filium, ipseque portabat in suis manibus ignem & gladium. dixit Isaac: Vbi est uictima? dixit Abraham: Deus prouidebit de uictima, fili mi. Cumque colligasset Isaac filium suum, & posuisset in altare super struem lignorum, & arripuit gladium, ut immolaret filium suum. Et ecce angelus domini inquitur ei a coelo clamauit, dicens: Abraham

Abraham, ne extendas manum tuam super puerum, neque facias ei quicquam. Nunc cognoui quod timeas dominum, & non peperceris filio tuo unigenito propter me. Abraham uidens arietem inter uepres cornibus haerentem, ipsum obtulit pro filio. Per memetipsum iuravi, dicit Dominus: quia fecisti rem hanc, & non pepercisti filio tuo unigenito, propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas coeli, & arenam quae est in litore maris. Possidebit semen tuum portas inimicorum suorum, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae, quia obedisti uoci meae. Moritur Sarra. Abraham aliam capit uxorem, ex qua habuit filios. Deditque Abraham cuncta quae possidebat, Isaac, filiis autem concubinarum, largitus est munera: & separauit eos ab Isaac filio suo. & deficiens, centum LXXV. annorum mortuus est. Dixitque Deus Isaac: Ero tecum, & benedicam tibi. Tibi enim & semini tuo dabo uniuersas regiones has, complens iuramentum quod spondi Abraham patri tuo. Et multiplicabo semen tuum, sicut stellas coeli, daboque posteris tuis uniuersas regiones has, & benedicam in semine tuo omnes gentes terrae, eo quod obedierit Abraham uoci meae, & custodierit praecepta & mandata mea, & caerimonias legesque seruauerit. Ecce quae de Abraham, uera leguntur.

DE PROMISSIONE FACTA ABRAHAE

fideli. Cap. XIII.

Abraham uero pater multarum gentium, quia pater fidei: Credidit enim deo, & reputatum est ei ad iusticiam. Ideo omnes deo credentes, modo quo Abraham, iustificantur per fidem. Et quia Isaac filium Deus illi dedit propter fidem, qualiter secundum naturam cursum ab Abraham XCIX. annorum, ex Sarra non nagenaria, & insuper sterili, cui muliebria deficiebant, generari non potuit: scilicet, per fidem nos desideria consequi aeternae uitae, supra mortalem nostram naturam. Optamus siquidem filios habere, ut in ipsis noster mortalis defectus instaretur, & in ipsis uiuamus. Per fidem uero uidemus Abraham desiderium iustificatum. Meruit igitur consequi desiderium suum ab eo, cui credidit nihil impossibile. Per fidem consecutus est uitam in filio sibi a Deo dato, & consequenter in posteris usque in sempiternum. Dicit enim Deus: Terram hanc semini tuo dabo usque in sempiternum. Viuit igitur in sempiterno semine suo Abraham. Et quomodo uiuit? non secundum carnem, modo quo in Ismaele filio suo pater Abraham uiuit, qui fuit filius secundum carnem: non secundum repromissionem, sed secundum spiritum, modo quo uiuit spiritus credentis in promissis Dei. Patet igitur Abraham cum deo quod esse debet sempiternum, continuatur per Isaac, non per Ismaelem: scilicet in semine fidei, non in semine carnis. Hinc omnes fideles, in Isaac uocati sunt semen Abraham. Filij igitur Abraham, sunt credentes Deo in tantum, quod fide iustificentur. Ideo aiebat propheta: Latere sterilis quae non parit, erumpe & clama quae non parturit: quia multi filij desertae, magis quam eius quae habet uirum. Quare ex Sarra libera, licet sterili, Isaac promissus: ostendit omnes gentiles fideles in patre Abraham benedictos, filios promissionis

Abraha mors.

Fidei uis.

Abrahae uita
quomodo sempiterna.

G sionis

Abraham enim benedictum, Christus, fionis esse. Sic itaque dum deus Abraham promitteret semen eius uehementissime augendum, in quo omnes gentes benedicerentur, & omnes tribus terrarum, utique de CHRISTO locutus est pactum dei & Abraham, scilicet quia unus ipse creator esset Deus eorum. Seruatum est per omnes filios Abraham prophetas, qui circa illius pacti obseruantiam summe uigilarunt. Et deinde deueniendum erat ad omnium prophetarum maximū, ubi semen illud uehementissime creuit, in quo esset plenitudo promissae benedictionis. Et hic est CHRISTVS, in quo Abraham & omnes fideles aeternaliter uiuunt. Ideo dum uirgo Maria fecundata CHRISTO exultaret in spiritu, & anima eius ueum magnificaret, aiebat: Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiae suae. Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham, & semini eius in secula. Ex cuius cantico scimus, CHRISTVM puerum esse Israel, uirum uidentem deum, secundum promissionem factam Abraham & israel. semini eius. Et Zacharias propheta, pater Ioannis baptista, de IESU dicebat: Ipsum esse cornu salutis, erectum in domo Dauid, scilicet Messiam saluatorem. Sicut locutus est per os sanctorum qui a seculo sunt, & secundum iusiurandum quod iurauit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis. CHRISTVS igitur, filius Abraham, est illud promissum semen, filius scilicet immortalis, in quo omnes fideles uiuunt aeternaliter, cum omnes tribus terrarum fideles in patre Abraham sint benedicti, & ipse uiuat in filio suo IESU, semine benedicto, uiuunt sic omnes benedicti in patre & in filio benedicto. Quapropter CHRISTVS dicebat ad Iudaeos, quomodo sciret eos esse filios Abraham, scilicet secundum carnem. Sed quia hoc non sufficiebat ad ueram filiationem spiritus, ideo dicebat: Si filij Abraham estis, opera Abraham facite. Instruens illos, eos ueros esse Abraham filios, qui eius opera faciunt, qui scilicet sunt creduli, & deo obedientes. Dicit etiam, quod Abraham exultauit ut uideret diem suum: & quod uidit, & gauisus est. Vidit igitur ante se CHRISTVM, & illum sibi promitti, & ex sua progenie, & hunc aduentus diem dum uideret, gauisus est, & in hac uisione certificatus est, omnia sibi promissa compleri, nec haec promissa sibi facta fuisse propter legem aut circumcisionem solum, sed propter fidem. Haec mysteria a saeculis abscondita, nobis per CHRISTVM & discipulos eius manifestata sunt.

QVOD PACTVM DEI ET ABRAHAE EX-
cludit Ismaelitas, & in CHRISTO mediatore con-
cluditur. Cap. XIIII.

Nunc attendite uos Arabes, quomodo uos ex Ismaele secundum carnem geniti, non estis in foedere & pacto Abraham cum deo, sicut filij promissionis ex Isaac, & nullam habetis partem hereditatis Abraham, quia ex ancilla Agar geniti, & aduersarij spiritus, sicut caro semper est contra spiritum. Et non potestis esse benedicti in semine Abraham, nisi sitis filij Abraham in spiritu per fidem, & tunc assequi poteritis repromissionem benedictionis in CHRISTO, qui est finis & complementum promissionis. Intelligite igitur fidem spiritu capi, & terminari in CHRISTO uiuo, uita immortali & sempiterna, cum sic sit filius hominis, quod & filius dei, qui solus est immortalis. Legitur autem in primo cap. Alchoran, Abraham sic orasse: O deus, nostrae proles filium mediatorem prophetam excita, ceteris gerenda, uirtutesque tuas scripto notificantem, eisque benedicentem cum tu sis doctor excelsus, omnia sciens & audiens. Ecce quomodo de CHRISTO mediatore inter deum & hominem Abraham loquens, sic orat. Nec potest de alio intelligi, cum loquatur de propheta filio proles, eius scilicet Isaac, quem Deus nominat unigenitum eius. Et hic mediator est inter deum & hominem, quia ipse solus est inter quem & Deum nullus mediat, cum sit altissimus propheta

Christus finis
& complemen-
tum promissio-
nis Abraham fa-
ciat.

CHRISTVS, qui solus est deum patrem notificans, quia filius eius, & fideles in semetipso ut maximus sacerdos benedicens. Videte Arabes quomodo sequimini Abraham, qui hanc fidem non tenetis: quomodo corā deo ambulatis ut perfecti sitis, ut quando non estis filij repromissionis in CHRISTO IESU: quærite, & non reperietis deum unquam legatum, aut doctorem, prophetam, uel nuncium misisse, qui non fuerit de obseruantibus pacta & fœdera quæ Deus pepigit cum Abraham, Isaac, & Iacob. De eorum enim genealogia omnes fuerunt, quibus deus spiritum prophetiæ dedit: non de genealogia Ismaëlis, cū quo deus pacta non iniit, sed ipsum excludens, Isaac elegit. Licet ei ob Abraham benediceret, & eius semen multiplicaret, & XII principes ex ipso nati sint. Ita quod in benedictionibus tam huius seculi, quam futuri perpetui, sempiternam benedictionem est affecutus. Nec uos moueat, in Cap. XI Alchorā, Ismaëlem inter prophetas post Abraham antea Isaac poni, & in Cap. XXVIII nuncium & prophetam appellari. Nam huius dicti non habet testimonium scripturæ, nec testamenti, nec euangelij. Sed de eo legitur, angelum Agar de eo grauidæ prædixisse, ipsum ferum hominem, qui tentoria sua contra fratres figeret, futurum. Posuit autem Machumet hæc in Alchoran, ut se, qui erat Ismaëlita, de genere prophetæ probando, facilius prophetam & nunciū esse Arabibus persuaderet. Sed deficiens in hoc, qualis sit habendus ostendit. Dicit autem in Cap. XLVI, Abraham ad Isaac dixisse: O fili, mihi quidem per uisionem nunciatum est, quod te decollarem. Quid tibi inde placeat, dicito. Qui respondit: Nunciatum tibi perpetrare. me namque fortiter passurum omnia, reperiens. Si sic est ut ibi scribitur, utique Isaac deo & patri suo usque ad mortem obediens, meruit ille esse in quo deus uocauit semen benedictionis omnium fidelium. Nam utique maxima fuit Abrahæ fides, qui cum credidisset Deo semen suum in Isaac uehementissime multiplicandum, adhuc dum iuberetur illum filium in holocaustum deo offerre, non replicuit hoc fore contra dei promissum. Quia non dubitauit de illis, etiam si in holocaustum offerretur. Sed sperabat, Deum potius promissa adimpleturum, si eidem in occisione filij obediret: sciens, apud ipsum nihil difficile, uel impossibile, qui mortuos facillime resuscitat.

QVOD NON NISI CHRISTIANVS TRINITATEM in unitate adorans, Abrahæ filius esse possit.

Cap. XV.

Perfectissima igitur Abrahæ fides, cuius Isaac uerus fuit successor & hæres, typum seminis illius perfectissimi Messiae gerens, obediens deo patri suo usque ad mortem, etiam turpissimam. Sed quid amplius notandum? Certe quod aries pro Isaac oblatus est. Aries ille qui repertus est per Abraham, quem pro filio obtulit, oblationem & uictimam significauit CHRISTI, qui uerè oblatus & mortuus est, ut Isaac fidelis & omnis fidelium generatio uiuat. Isaac igitur significauit CHRISTVM, ob prouitatem obedientiæ usque ad mortem, quæ inesse debet omnibus uerè fidelibus. Sed aries significat CHRISTVM, ut est holocaustum, morte sua omnes dei filios per consummatam fidem saluans, & à morte perpetua liberans. In doctrinis Machumet dicitur, arietem sine commixtione, sicut CHRISTVM, natum. Abraham autem, si recte capis ô Arabs, non fuit (ut Alchoran quodam loco dicit) ante CHRISTVM, & ideo ipsum Christianum negat, sed ante ipsum fuit CHRISTVS Dei filius, Deo patri suo coæternus. Ita enim legitur, CHRISTVM in euangelio dixisse: Antequam fieret Abraham, ego sum. Vidit igitur prophetico spiritu, ipsum Messiam mediatorem & saluatorem aliquando in mundum uenturum, sine quo nec se nec quenquam ad Deum patrem

Christus solus mediator inter deum & homines.

Prophetarum omnium genus ex Abraham.

Ismaëlem falso præponi Isaac, in Alcoran.

Abrahæ fides maxima.

Isaac Christi typus.

Cui aries pro Isaac oblatus.

Christus ante Abraham.

Abraham Chri- patrem accessum habiturum credidit. Ideo Abraham Christianus fuit, sperando
stianus. medio CHRISTI se immortalem uitam indubie assecuturum. Hæc est sola &
perfecta fides Abrahamæ, quæ & esse debet omnium qui sanam fidem habere uo-
lunt, & per ipsam foeliciter saluari expectant. Vidit Abraham tres in ualle mam-
bræ, & pronus in terra adorauit, dicens: Domine, si inueni gratiam in oculis tuis,
non transeas seruum tuum. Vnum dominum, in trinis personis adorauit. Vtiq;
Christianorum hæc est Christianorum adoratio, quam nisi uos Arabes faciatis, non estis Abra-
hæ adoratio. hæc successores. Quomodo putatis uos Abrahamæ uiri iusti uestigia insequi, qui A-
brahæ filios persequimini? Vnus est Abrahamæ filius, uniuersorum hæres, IESVS
CHRISTVS Mariæ uirginis, filia Abrahamæ filius. Hic, cuius typum Isaac gessit,
uerus hæres uniuersorum. Quia idem & dei filius, est CHRISTVS, deus uerus,
qui est merces magna nimis Abrahamæ. Deus dedit Abrahamæ filium Isaac, quia cre-
didit deum in promissis ueracem: sed propter obedientiam quam in filio offerendo
ostendit, dedit ei filium CHRISTVM, uniuersorum regem & dominum. Vos ue-
ro, ô Arabes, non creditis Abraham talem mercedem pro sua iusticia & obedien-
tia assecutum. Minus igitur de Abraham creditis, quam Christiani, ueri Abrahamæ
Christiani ueri filij. filij. Non eritis igitur cohæredes CHRISTI filij Abrahamæ, qui fideles Abrahamæ
filij esse recusatis.

QVOD ARABES LEGEM ABRAHAE PE-

nitus ignorent, & eius sint persecutores. Cap. XVI.

Circumcisione non fieri Abra- hæ filios: curq; illa à Deo insti- tuta. **E**st ne hoc satis quod circumcidimini, quasi in hoc legem ipsius impleatis? Circūcisio non arguit uos Abrahamæ filios, qui credidit Deo, & reputatū est ei ad iusticiā, sed fides Abrahamæ iustificat. Iustus erat Abraham nondum circumcisus. Sed deus qui elegit Abraam, Isaac, & Iacob, & eorum posteros in populum suū peculiarem, pactum firmari uoluit, quod ipse esset deus eorū, in obedientia circū- cisionis, ita quod fœdus tale cum quolibet in illa sanguinis effusione ad obedi- dum deo facta, amplius negari non posset: quodq; à cultu accepti dei recedens, præuicationis suæ testimonium in corpore suo circūferret. Christiani uero in CHRISTO circumcisi, cum sint corpus CHRISTI mysticum per fidem & bap- tisma facti, iam circūcisi in CHRISTO, nomine suo se fideles dei omnibus mani- festant. Si circūcisio, signum est uoluptatū carnis abscissionis, utiq; legem uest- ras illas abundantius indulgentem, non esse Abrahamæ ostendit. Mandatur circūci- sio, & octauo die natiuitatis fieri, modo quo Isaac fuit circūcisus: uos autem non mandatum dei exequentes, in XIII. anno (quia tunc Ismaël fuit circūcisus) eam, ut sitis Ismaëlita, facitis. Scitis Abraham, ut fratrem suū liberaret, iuste arma sum- pisse, & tamen de spolijs & rapinis & aliorum bonis noluisse ditari. Vos autem in iniustis aggressiōibus, rapinis queritis impinguari, & ex lege uestra uobis li- cere asseritis, quæ tamen à lege Abrahamæ in nullo debet declinare. Blasphematis deum Abraham in Abraham, quando hæc legi Abrahamæ conformia mentimini. Lex uestra dat deo quintam partem spoliū, cuius sunt uniuersa. Quid ridicu- losius? Dicitis: Hæc fiunt contra incredulos. Nonne hoc est occultum secundū ue- strā legē, quis melius ambulet, licet quisq; se putet rectius ambulare? Deus enim, ut Alchoran dicit, dedit cuilibet genti qua sua sunt ei placita. Ideo hoc occultum, spectat ad iudicem occultorū extremi iudicij. Ostendite ubi hoc Abraham aut se- cerit, aut fieri præceperit. Et quia non reperietis, male dicitis uos Abrahamæ legem sequi. Quoties dicit liber uester: Si deus uellet, omnes eiusdē legis & ritus essent, sed sic, uti uidemus, permittit. Cur uos præsumitis de mundo aliter disponere q̃ deus? nisi quia deo ad corrupta uestra desideria plus omnibus blasphemando a- butimini? Dicitis fortassis, Nos decimamus sicut Abraham. Nonne Abraham, Melchi-

Melchisedec sacerdoti dedit decimas: Quid figurabat rex salem; sacerdos summi dei, aliud quam Mesiam; hoc David propheta de ipso dicit Deum dixisse, Psalmo CIX. Tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedec.

Melchisedec decima ab Abraham data.

IESU CHRISTO sic illum psalmum in euangelio exponente. Si datis decimas CHRISTO æterno sacerdoti, decimas Abraham sequimini. Si non datis ei, etiã si detis, non estis sequaces Abraham. Vos autem persequimini CHRISTVM, & ipsum spoliatis & opprimitis in suis membris, ideo iniuriã facitis Abraham, cuius gloriamini successores. Vtinam intelligeretis, mysteria huius panis & uini, oblationis æterni sacerdotij & cœlestis mensæ, æternaliter pascere. De qua in Alchoran tunc perfecte uideretis, quod sicut substantia panis & uini, quæ non est uiua, opere naturæ depuratur & assumitur per substantiã humanam in sui unionem uiuam, quoniam substantia nutrimenti transit in unionem substantiæ aliti; sic substantia uiua hominis depuratur opere uerbi dei, & demum assumitur in eius unionem, ut uiuat uita altiori quàm prius, scilicet diuina & æterna. Et in hoc uidetur, quomodo uerbum dei CHRISTVS, & eius corpus mysticum, uiuunt una uita per unionem antedictam, immortali & perpetua. Sed hæc mysteria occultissima, per uos capi non possunt, qui non creditis personalem unionem humanæ naturæ & diuinæ in CHRISTO. Neque fructum supra dictum gustare unquam poteritis, qui estis increduli, & sine spe.

Ismaëlita Abrahamæ successores.

SVASIO, QVOD SOLTANVS MANDET

Mariam uirginem theotocon credi, & lumen Euangelij amplecti.

Cap. XVII.

Nunc post hoc, O tu Solthane Babylonie princeps gentis magnæ, confide-
ra cur tibi ascribis custodiam legis Arabum commissam. Fuiisti aliquando Christianus, & abnegasti (ut aptus esses ad principatum) fidem Christianam. nō fateris te CHRISTVM abnegasse, sed minus credere de eo quàm prius. Credebas enim eum filium Dei uerum, modo secundum legem Arabum non credis. Non abnegasti fidem unitatis dei, quam habuisti, & tenes modò. Credebas Mariam matrem IESU CHRISTI esse theotocon genitricem scilicet Dei; modo dicis, uirginem Mariã esse matrem CHRISTI, sed non dei. Credebas CHRISTVM in Hierusalem per Pontium Pilatum crucifixum pro nostra salute, uisitasti locum sepulturæ in Hierusalem, uidisti signa quæ acciderant mortis hora, scilicet scissuram petreæ ex terræ motu, modò negas eum mortuum, & astruis eum adhuc uiuum. Vidisti deuote & sæpe locum natiuitatis circa præsepe in Bethleem; modò negas hoc uerum, dicens, sub palma quadam in loco solitario CHRISTVM natum. Mira res est, factus es Solthanus, non ut imminuas laudes & exaltationem CHRISTI, & matris eius Mariæ uirginis. Loca illa quæ ad laudem constructa sunt in perpetuã memoriam crucifixionis & natiuitatis IESU, quæ perhibet testimonium continuum mille annorum & plurium (ne detrahas laudi) esse finis, & te per illa conuinci nō erubescis. Credidisti aliquando Gabrielem missum à deo ad uirginem Mariam in Nazareth, & ei annunciasse quomodo ipsa paritura esset IESVM filium dei, modò credis Amrã patrem Mariæ, & per consequens ipsam non esse illam de qua euangelium dicit, quæ secuta est illam primam Mariã plus quàm mille annis. Et si dicis Alchoran in hoc errasse, consequens est quod Gabriel euangelicus sit uerus, & Gabriel Alchoranicus sit mendax. Considera si Mahumet per Iudeos sibi assistentes deceptus fuit, qui illi persuadebant, Mariam matrem CHRISTI sororem Aaron fuisse, in multis eum decipere potuisse tanquàm penitus ignarum historiarum temporū. Expetit à te uirgo gloriosissima Maria, ut restituas ei honorem à deo datum, & in tertia synodo sub Theodo-

Solthanus dicitur quando Christianus, regni gratia apostata factus.

Amrã.

Mahumet per Iudeos deceptus.

G 3

sio, atq;

lio, atq; quarta sub Martino imperatoribus declaratum. Respice in illos gloriosos imperatores, Theodosium, Martinum, Constantinum, & ceteros, qui gloriam uirgini & matri CHRISTI summo studio augere procurarunt. Si princeps es, aduerte hæc esse honoris tui, ut similiter facias, cum ad id ipsum obligeris ex euangelio prius per te professio, & nunc in acceptatione Alchoran de nouo firmato & approbato. Diceres fortassis: Absit absit, quod ego debitum honorem Mariæ uirgini dare recusem. Neq; enim sic intelligo Alchoran. Ideo blasphemantes ipsam, mando mortis supplicio tradi. Sed deest intelligentia circa modum generationis IESU CHRISTI de uirgine. Respondeo: Modus incarnationis uerbi excedit humanum intellectum, sed cum euangelium dicat, uerbum caro factum, hoc utiq; à te credi oportet, si euangelio credis. Et istud sufficit, si credis matrem CHRISTI, qui CHRISTVS est uerbum dei in uirgine incarnatum, modo quo deus hoc operatus est. Si itaq; præceperis in omni imperio tuo omnes credere euangelio, modo, tali quo Aegyptij, Afri, Romani, Asianiq; crediderunt, & glorificauerunt uirginem Mariam tempore Mahumet, & ante & post omnes Christiani, aut maior eorū pars, iustum erit mandatum tuum, Deo & CHRISTO & uirgini intemeratæ fore acceptum, & infinitarum animarum tribues salutem & quietem, tibiq; laudem immortalem & uitā perpetuā. Euenire debet tempus (ut supra dictum est ex Alchoran) quo non erit nisi fides CHRISTI. Incipe tu accedere, & sequentur te omnes orbis & sectæ illius principes. Tunc dicetur: Ecce deus permisit fieri mala, ut euenirent bona. Fides euangelij ubiq; ab idololatriis orientalibus sprete fuit, uenit lex Arabum, quasi nolens consentire in ipsam, & ad cultum eos unius dei, approbato tamen occulte euangelio, conduxit. Nunc placuit deo, quod approbatum euangelium, coopertum multis ineptijs in Alchorā (quemadmodum approbatur sæpe in eodem libro) in lucem ueniat. Ita ducuntur de lege Arabum ad euangelium prius fortissime resistentes, ad gloriam magni dei, regis regum, creatoris & dominatoris uniuersi.

AD CALIPHAM DE BALDACH, QVOD

Iulij de Abraham apposuerunt in Alchoran. Cap. XVIII.

Primum à tua prudentia, qui præes legi Alchoran, deposco, utrū credis deū esse auctorem Alchoran, an non? Si non, cur mandas tantam diligentiam libro illi in studio Baldach adhiberi, qui de seipso perhibet falsum testimonium, cum dicat se à deo compositum, quod tu non credis? Si uero credis librum illum dei uerba continere, quomodo potest liber dicere, quod per Gabrielem deus ipsum Machumet intimaui, per hæc uerba: Gabrielis hunc librum tuo cordi per creatorem intimantis? Quomodo possunt hæc uerba deo loquenti adaptari, qui est creator? Tu nosti per discursum libri talia sepius reperiri, quæ per se ostendunt, non esse uerba dei qui loquitur. Esto igitur, quod istis et alijs obiectionibus non obstantibus, tu omnino credas deum libri illius collectorem. Credere igitur te oportet omnia esse uerissima, quæ in ipso continentur. Dico igitur, quando legitur Cap. xvi. Ego quidem, cui deus uiam rectam atq; directam, illam scilicet Abrahamæ non increduli patefecit, & immisit. Quid per Ego intelligis? si dicis, Machumet, utiq; non sunt illa uerba dei, nec eis credendum. De se igitur Machumet testimonium perhibens, nihil probat: & illa uerba cum in Alchoran sint scripta, dei esse prædixisti, quæ simul stare nequeunt. Adhuc nonne Cap. vi. ponitur: Tu uerò cæteris intima, deū ueraciter iniunxisse, quod Abrahamæ sectā imitent, qui ne incredulus nec idololatra. Si hæc deus ei præcepit, & post hoc Cap. xvi. eidem primo immisit & patefecit uiam Abrahamæ (Alchoran enim successiue descendit, & pedetentim, ut Cap. xxvi.) quomodo hæc simul stabunt, & quomodo com-

Alchoran pedetentim collectus

An Deus Alchorani auctor credendus.

patiuntur se illa quæ in v. l. cap. dicit, Abraham nec incredulum nec idololatram fuisse, & in doctrinis idem affirmat. Dicit, cum Mahumet XL. annorū, de idolo-
latria conuersus sit per Sergium monachū Christianū & Nestorianum, cuius e-
tiam habitum religiosum acceptasse dicitur, & in ea fide mortuus asseritur: quo-
modo est hoc uerū, quod Abraham legem tenuerit? Vbi legisti in Alchoran præ-
ceptū de circumcisione, aut Mahumet circumcisum: utiq; non in octauo die nati-
uitatis suæ, ut Isaac & filijs Abraham fuit præceptum, nec in XIII. anno, ut Ismael
(tunc enim idololatra fuit) nec postea legitur circumcisus. Sed quia Christianus,
licet Nestorianus, utiq; baptizatus fuit. Nestoriani em̄ Euangelium amplectuntur,
& baptizantur. Neq; est uerisimile, Machumet ista in Alchoran scripsisse. Nam
ut patet ex Alchoran, euangelij laudes ponuntur in XII. cap. & ante capita illa
quæ legem Abraham immisam Mahumet dicunt. Similiter & laudes CHRISTI
cap. III. quæ credi possunt: Mahumet posita, cū esset Christianus, ut præfertur.
Certū est autē ipsum, CHRISTVM omnibus prophetis præferre, & legē euange-
licā omnibus alijs legibus, idē quod derelicto CHRISTO & euangelio ad A-
brahā fuerit per deū remissus, nequaquam est consonū rationi nec uerisimile, cū
Christiani in obseruantia euangelij nō dubitent omnē perfectionē fidei & legis
Abraham contineri. Ista igitur de lege & uia ipsius Abraham. Verisimiliter Iudæi
post mortem eius apposuerunt ad Alchoran, quoniam in eorum manibus erat
collectio Machumet, ut præmittitur. Nunc uides Califa, uos, per astutos, peruer-
sos, dei blasphemos Iudæos esse seductos, qui Alchoran nunquam in uita Mahu-
met publicatum (neq; eius unquam continentia plene cuiquam reperitur com-
municata) post mortem Machumet, antequam Iudæi illi qui Machumet adhæse-
rant, & collectionem præceptorum eius in sua potestate habuerant, ipsam Hali
(cui Machumet tradi mandauit) assignarent, illa inseruerunt de Abraham,
cuius se Iudæi filios iactant, atq; alia multa quæ in Alchoran remanserunt. Hæc
cū optime scias, sume uirilē animū in dei timore, & ueritatē mendacio præferas.

OSTENSIO, SINE CHRISTO NON POSSE

quenquam felicitari. Cap. XIX.

Secundo considera, quomodo CHRISTO IESV & eius euangelio absq; om-
ni hæsitacione etiam secundum Machumet subijci debeas, si ad æternam ui-
tam peruenire speras: quoniam sine CHRISTO hoc omni hominī impossibile
est. Et ad hoc ostendendum, præmitto etiam secundū Alchoran, hominem mor-
talem nullo modo posse quocunq; studio aut exercitio uirtutis immortalē fie-
ri. Mortalis enim natura si seipsam efficere posset immortalē, faceret & seipsam
deum, qui solus per naturam est immortalis, etiā secundū Alchoran. Non potest
igitur aliquis homo talia studiosa facere opera, propter quæ merito & de iure
fiat immortalis. Et cum immortalitatem omnes desideremus, nemo erit felix ul-
tima felicitate, nisi ipsam assequatur. Nec sufficeret, illā sine merito habere. Qui
etenim non assequitur regnum immortalitatis ut hæres & dominus per iusticiā,
nōdum est felix. Non enim uassallus, qui de gratia id habet quod habet, felix est,
quia seruus: sed dominus, & hæres. Quomodo igitur erit possibile, quod homo
ad regnum cœlorum & immortalitatis perueniat, ut sit rex & dominus & hæ-
res regni illius, si mortalis immortalitatem sic mereri non potest, quod ei de-
beatur? Sicut enim sensibilis uita cuiuscunq; bruti animalis nullo unquam exer-
citio ad hoc ascendere poterit, quod fiat intellectualis & intelligens, licet unum
animal brutū plus uideatur per doctrinā hominis ad conformitatem intelligen-
tiæ ascendere, quā aliud: nunquam tamen erit possibile, bestiā fieri intelligentē.
Sed si aliquod reperiret animal speciei bestialis capax doctrinæ, taliter q̄ exerci-

Machumet ido-
latra à Ser-
gio monacho
conuersus.

Nestoriani.

Alchoran à Iu-
dæis composi-
tus.

Sine Christo
seruari, nulli
possibile.

Cœlum nullius
hominis merito
parari posse.

zio cōtinuato apprahenderet intelligētā eorū quē homo intelligit, & hoc opere ostenderet, nequaquā uerum esset illud animal fuisse puram bestia, sed habuisse intellectum, cui animalitas illa brutalis speciei fuisset ut suae hypostasi unita; idē id quod in radice illa quam hypostasim dico habuit naturaliter, potuit etiam in assumpta specie brutali congruo mereri exercitio. Et quemadmodum haec de bruto & intelligentia uera sunt, sic de homine & diuinitate, quae & immortalitas nominatur, dici oportet. Nullus enim homo, quantumcūq; uideatur immortalitas seu Deo similior quam alius, nunquam tamen per quodcūq; exercitium studiosum licet sanctior continue fieret, ad diuinitatem seu immortalitatem perueniret. Et si quis peruenisse creditur, necesse fuit quod illius hominis radix seu hypostasis fuerit diuina, ut in assumpta humanitate exercitio uirtutis apto immortalitatem mereri posset, quam habuit in radice seu in hypostasi. Vos autem secundum Alchoran, non dubitatis hominem fide & operibus mereri posse, quod per sententiam dei iudicis aeterna uita in die extremi iudicii ei adiudicetur. De CHRISTO igitur minime hoc uerum dubitatis, quod eo nemo dignior. Oportet igitur fateri, quoniam CHRISTVS homo mortalis meruit immortalitatem in humana natura, quod illa humana natura in ipso radicata, & (ut sic dicam) hypostatizata fuit in diuina, ut preferetur: et in nullo alio homine natura humana ita eleuata fuit, ut eius hypostasis esset diuina. Ipse enim solus altissimus. Nullus igitur homo alius immortalitatem mereri potuit, neque potest, naturae suae humanae: solus autem CHRISTVS potuit. Meruit igitur immortalitatem, omnibus eiusdem naturae humanae sibi conformibus. Ideo intelligimus per angelicam Gabrielis annunciationem Mariae uirgini factam, in euangelio scriptam, ipsum IESVM a deo nominatum, quia saluator est, saluum faciens populum suum: & Messiam siue CHRISTVM regem esse, de cuius regno sunt omnes qui aeternam & immortalem uitam assequuntur.

OSTENSIO, CHRISTVM MERVISSE

Christi meritū.

Christianis immortalitatem, Cap. XX.

Intellige Calipha, quod CHRISTVS meruit hoc regnum immortalitatis in humana natura assumpta de uirgine, quia in radice seu hypostasi fuit immortalis per naturam. Vnde sicut ipse secundum hypostasim diuinam fuit naturaliter immortalis, ita in assumpta humana natura meruit, ut esset immortalis. Natura igitur humana in ipso non est facta immortalis solum ex gratia unionis eius cum diuina hypostasi, sed etiam ex exercitio uirtutis. Meruit enim deposita mortalitate per mortem, quā ob obedientiam dei passus est, fieri amplius immortalis. Messias igitur, seu CHRISTVS rex, praefortibus unctus, natura & merito rex est aeternae seu immortalis uitae. Hoc quidem regnum suum est, qui est rex uirtutum & gloriae, & in ipsum ipsius regnum, omnes creduli & fideles per ipsum, ut sint conregnantes, uocati sunt; & qui audiunt uocem eius, & sequuntur ipsum, possident immortalitatem. Iam clare conspicis, CHRISTVM esse mediatorem dei & hominum, & nullum hominem fide & operibus, nisi per ipsum, mereri uitam aeternam. Ipse est haeres regni dei immortalis, quod solus deus inhabitat, ad quod omnes homines aspirant. Haeres quidem omni dicendi modo, secundum naturam, & constitutionem. Et quia secundum naturam est haeres, tunc dicitur uerus filius Dei; filius enim haeres est naturalis. Et secundum constitutionem haeres est, & dicitur filius hominis, unctus praefortibus suis. Duplex est autem constitutio: una, quae simpliciter dependet ab electione constituentis, alia, quae non solum ab electione constituentis dependet, sed ex merito constituti. ac si rex habens filium & forte aduersarium, faceret proclamare, quod illum militem in heredem constitueret qui aduersarium uinceret, & naturalis filius seruilem militarem induens formam uictor fieret.

Christus Dei
& hominum
mediator.

Constitutio duplex.

ret, ille omni modo hæres esset, natura, & constitutione. Ita CHRISTVS, hæres
 uniuersorum natura & constitutione existit. Induit enim hominis seruilem for-
 mam, & principem huius mundi uicit, dei aduersarium, de cuius manu liberauit
 humanam captiuam naturam, ad dei imaginem & contemplationem eius crea-
 tam. Vides CHRISTVM perfectissimum dei hæredem, natura & merito filium
 dei & filium hominis, & omnes homines Christiformes, per ipsum dei hæredes
 & filios, & ipsius CHRISTI cohæredes. Hæreditas autem est regnum uitæ eter-
 nae, in quo uidetur deus pater in gloria sua, & CHRISTVS uictor in gloria dei pa-
 tris. Neque alius potest esse uerus Alchoran intellectus, uti tu ipse pura mente cõ-
 spicis. Hæc si recte aduertis, uides in CHRISTO non esse nisi unam diuinam
 hypostasim, in qua radicatur humana natura. Hypostasis uero diuinæ & immor-
 talis naturæ, humanam in se colligit naturam, ob quam hypostasim CHRISTVS
 est una diuina persona, licet sit diuinæ pariter & humanæ naturæ. Et de ipso di-
 cuntur cõmunicatione idiomatici, quæ diuinæ naturæ pariter & humanæ tribui-
 mus. De quo poteris, si uelis, à multis doctis Christianis sufficienter informari.

*Christiani om-
 nes Christi co-
 hæredes per ip-
 sum.*

DECLARATIO SIMILITVDINIS AD AE ET
 CHRISTI. Cap. XXI.

ET quia circa modum, quo humana natura diuinæ hypostasi uniatur, plerique
 non recte imaginati sunt, quoniam illud quod omnem intellectum exupe-
 rat, imaginatio non attingit, ideo pauca circa hoc, ne erres sequendo aut Nesto-
 rium aut Euticen, aut alium aliquem non sanè intelligentem, scire debes, quod si
 curv. Cap. Alchoran scribitur, IESVM, Adæ quodammodo similitudinem gere-
 re, ad bonum intellectum. Hoc sic uerum concipe. Adam à deo creatus ut præf-
 set animalibus, rex & Messias animalium fuit. In eo enim altior hypostasis quàm
 in brutis, scilicet naturæ intellectualis fuit, in se brutalem animalitatem colligens
 & uniens. Ob quam etiam hypostasim naturæ intellectualis, una fuit persona li-
 cet intellectualis pariter & brutalis naturæ. Et quoniam omne perfectionis ordi-
 ne, natura est prius, deus omnia antecedit non tempore, cum non sit in tempore,
 sed natura, quia perfectior. Ita Deus, antiquior intelligentia. Intelligentia, anti-
 quior sensibilitate seu brutalitate. Sensibilitas antiquior uegetabilitate. Dico an-
 tiquior, non tempore, sed ordine & dignitate atque perfectione. Eo dicendi modo
 intellectualis natura in Adam antiquior sensibili, in se uniuert sensibilem naturam.
 Et factus est rex omnium uita sensibili uiuentium, quia ipsam sensibilem uitam in
 unionem antiquioris intellectualis uitæ assumpsit, & mouit corpus uiuens uita
 sensibili, ad actus uitæ intellectualis. Sic CHRISTVS quodammodo in similitu-
 dine tali concipi potest, esse Messias & rex omnium uiuentium uita intellectu-
 ali. Quia diuina uita antiquior intellectuali, in se uniuert uitam intellectualem
 hominis, & mouit illam humanam intellectualem naturam ad operationes
 diuinas. Dicitur autem, quodammodo esse similem CHRISTVM Adæ,
 non totaliter. Nam uita intellectiua in Adam, non solum in se uniuert uitam
 sensibilem, sed quia inter ipsam intellectiuam & sensibilem quædam potuit
 esse proportio, cum quælibet sit finita & creata, hinc uita intellectiua in unio-
 ne prædicta facta est forma, formans sibi unitam sensibilem uitam. Diuina autem
 uita in CHRISTO, licet in se hypostatice uniret uitam intellectualem humanam,
 non tamen formaliter; cum inter diuinam uitam, cuius magnitudinis non est fi-
 nis, & intellectualem finitam non possit cadere proportio, quæ est necessaria in-
 ter formam & id quod format. Cum tamen hypostasis sit infinitæ uirtutis, natu-
 ram in se attractam nunquam deserit, sicut uirtus magnetis in suam hypostasim
 ferrum attractum nunquam deserit, & per medium attracti ferri aliud ferrum at-
 trahit.

*Christi & A-
 dæ similitudo.*

*Christus quate-
 nus Adæ simi-
 lis.*

trahit; & hoc faceret in infinitum, si uirtus esset infinita. Non tamen fit uirtus illa magnetis forma ferri, neque transit in ferrum ut fiat ferrum. Neque componitur cum ferro ut fiat unum tertium ex ipsis compositum, sed remanentibus naturis incorruptis, ita ferrum hypostasi uirtutis magnetis adheret, quod ipsam non deserit, siue sursum, siue deorsum, siue lateraliter moueatur. His enigmatibus quamuis remotis, CHRISTVM aliquantulum apprehende. Adhuc sicut Adam terrenus in se complicuit omnem hominem qui uenturus erat in hoc regnum & hunc mundum sensibilem, ita quod complicitate omnes homines in ipso erant, & ab ipso receperunt ut huius mundi homines esse possent, ita in CHRISTO, secundo scilicet Adam coelesti, complicitate sunt omnes praedestinati ad uitam immortalem alterius mundi & regni coelorum, a quo necessario omnia recipiunt, ut illius incorruptibilis coelestis regni ciues & domestici esse possint. Quae clarissime & apertissime sic esse reperies, si deus dignabitur tibi oculos aperire, ut legas & intelligas sacratissimum euangelium. Quod tibi concedat Deus pius & misericors, semper benedictus: Amen.

FINIS.

BARTHOLOMAEVS PICENVS DE MONTEARDVO,

Ferdinando Regi Aragoniae & utriusque Siciliae S. P. D.

VM Demetrius Cydonius, uir utriusque linguae peritissimus, est latino in graecum, opus Richardi fratris ordinis Praedicatorum transulisset, non ab re mihi uisum est Sereniss. atque catholice rex, illud rursus est graeco in latinum conuertere. Non quod apud Latinos huiusmodi opus extare non existimem, sed cum uidissem Demetrium Cydonium opusculum illud est Latino in Graecum elegantiori stilo transulisse, idcirco pro uiribus conatus sum libellum illum iterum ea dicendi elegantia quoquo modo in nostram linguam transferre, & cum in nitidiorum cultum, candidiorumque styli pro uiribus redigere, & tibi serenissime atque catholice rex, illum dedicare debere. Qui solus inter Christianorum reges hac nostra tempestate Mahometanam sectam maximis cladibus affecisti. Nam non minimam laudem tibi comparasti, cum Beticam prouinciam, quae per octingentos annos Mahometanam fidem coluerat, in Christianorum potestatem redeigisti, & nunc uniuersam Aphricam capere intendas: quam facile assequi poteris, cum gentes illae hoc tempore imbelles sint, quoniam cum Christianis diu pugnare non consueuerunt. Difficilius enim tibi fuit Beticam prouinciam expugnare, quam totam Aphricam in potestatem tuam asserere. Erant enim in Betica milites illi strenuissimi, cum Hispano milite bellari semper assueti. At hi contra homines ignaui, uentri & ocio dediti, cum Christiano nomine iam diu praeliari desueti. Nec sunt in bello exercitati, quales olim duce Hannibale Hispaniam & Italiam occuparunt. Nec eam copiam armorum habent, quam Hispanus miles, in bello strenuissimus & exercitatissimus, habere dicitur. Nec ibi magnae desunt opes, quibus militum animi spe praedae maxime accenduntur. Omnia tibi prospere succedent, si reliquias incepti belli prosequaris. Nec est quod uereare, bellum in Hispania tibi ab aliquibus moueri, praesertim hoc tempore, nouo tibi ob affinitatem cum Christianissimo Francorum rege foedere inito. Prosequere igitur inchoatum bellum, & omnes uires tuas in Aphricam transfer. Quam facile Deo duce subiugabis, & ea quidem subacta, & in Christianorum potestatem redacta, facile deinde Hierosolymam recuperabis, quae tam ampla, tam fertilis, tam sancta terra Sultano Babylonis hoc tempore paret. Qui autem nunc eam patriam tutantur, serui sunt uenales, ex diuersis prouincijs empti, & hi quidem ad summam uiginti milium non ascendunt. Qui cum coacti essent a Christiana religione discedere, Mahometanam nunc sectam sequuntur. Reliqui uero Sarraceni qui eis subijciuntur, quam molles sint & effeminati, ex hoc coniectare possumus, quod his nunquam licet arma tractare, nec equum ascendere, nec uirile quicquam facere, sed uel agriculturam, uel mercaturam, uel alia huiusmodi uilia exercent. Quod cum ita sit, nemini dubium est quin facillime ex ea expeditione uictoriam cum maximo triumpho sis reportaturus, & ciuitatem sanctam Hierosolymam, in qua Saluator noster dominus IESVS CHRISTVS euangelium praedicauit, et nouum testamentum nobis constituit, ab immanissima Mahometanorum superstitione liberabit. Quae quam uana sit, quam friuola, quam nullius momenti, in praesentiarum nihil attinet dicere: quoniam eam tunc primum intelliges, cum hanc Richardi fratris Consutationem diligenter lectionaueris. Vale.

RICHARDVS